

مضار به

مضار به از ضرب گرفته شده. (الضرب فی الارض) یعنی سیر و سفر در زمین. از آنجا که یکی از طرفین **معامله** (عامل) برای تحصیل سود به حرکت و تلاش می‌پردازد نام آن را از این کلمه اتخاذ کرده‌اند. وزن مفاعله دلالت بر تعامل طرفینی دارد. در اینجا اگر چه صاحب سرمایه به سیر نمی‌پردازد اما مسبب آن است. وجوه و احتمالات دیگری نیز برای بلب مفاعله بودن آن ذکر کرده‌اند.

قراض هم از قرض به معنای قطع، گرفته شده است. زیرا مالک بخشی از مال خود را جدا کرده، و به طرف دیگر جهت تجارت می‌پردازد.

قراض مصدر بلب مفاعله است و در اینجا بعکس حالت سابق، مالک مباشر قرض و عامل سبب آن است توجیه دیگری طرفینی بودن قرض، جدا کردن هر یک از طرفین سهمی از سود است.

فهرست مندرجات

۱ - [تعریف اصطلاحی](#)

۲ - [احکام مضاربه](#)

۳ - [منابع برای مطالعه](#)

۴ - [منبع](#)

تعریف اصطلاحی

مضار به در اصطلاح فقها عبارت است از **عقدی** که به موجب آن شخصی با سرمایه شخص دیگر به تجارت می‌پردازد. و سود حاصل از آن میان آنها تقسیم می‌گردد.

مضار به **احکام** و شرایطی دارد که به تفصیل در کتب فقهی آمده است. بدون اطلاع از برخی از آنها شناخت خوبی از مضاربه حاصل نخواهد شد. از آنجا که نظر تمام فقهاء در همه این احکام و شرایط یکسان نیست نظر اکثریت را در ذکر مطالب ملاک قرار می‌دهیم. باید توجه کرد که هر کالایی را نمی‌توان سرمایه مضاربه قرار داد. سرمایه باید سکه طلا و نقره‌ای که بتوان با آنها خرید و فروشی کرد (**درهم** و **دینار**) یا پول رایج بلد باشد. مقدار آن هم باید مشخص باشد. سود حاصل از مضاربه هم دو شرط مهم دارد. یکی معین بودن - سهم هر یک از طرفین و دیگری تعیین سهم به صورت کسر و درصدی از سود؛ مثلاً سهم هر یک نصف سود باشد یا سهم یکی یک سوم و سهم دیگری دو سوم سود. پس نمی‌توان گفت سهم یکی صد هزار تومان و بقیه سهم دیگر افراد. شرط مهم دیگر نحوه معامله است. عامل باید با **سرمایه** مضاربه خرید و فروش کند و نمی‌تواند به دیگر فعالیت‌های اقتصادی مثل زراعت و ساختن سازی بپردازد. برای پرداختن به فعالیت‌های دیگر اقتصادی مانند کارهای تولیدی یا حمل و نقل یا... می‌توان از سایر قرار دادهای نظیر **اجاره**، **جعاله**، **شرکت**، **مزارعه** و... بهره جست. کار اقتصادی در مضاربه منحصر به خرید و فروش است.

احکام مضاربه

(۱) مضاربه یک قرارداد دو طرفه است و نیاز به **ایجاب** و **قبول** دارد.

(۲) مضاربه از هر دو طرف جایز است. طرفین مضاربه هر وقت بخواهند می‌توانند مضاربه را به هم بزنند.

(۳) اگر مضاربه ضرر بدهد یا اصل **سرمایه** خسارت ببیند و عامل مقصر نباشد، خسارت و ضرر بر عهده عامل نیست اما اگر بعد از آن سودی حاصل شود ابتدا خسارتها جبران می‌شود و اگر چیزی از سود باقی ماند تقسیم می‌شود.

(۴) اگر مالک و عامل بعد از این که در قرارداد سودشان را به صورت درصد مشخص کردند قرار بگذارند که عامل ماهیانه مقدار مشخصی از سود را به صورت علی الحساب به مالک بدهد تا در پایان مضاربه یا بعد از مثلاً یک سال، سود دقیق محاسبه شود، اشکال ندارد. بعد از محاسبه سود، می‌توانند میزان کسری یا اضافی را جبران کرده یا این که نسبت به آن **مصالحه** کنند و چیزی اضافه از یکدیگر نگیرند.

(۵) اگر بعد از حصول سود معلوم شود مضاربه باطل بوده است در این صورت تمام سودیکه از سرمایه حاصل شده متعلق به صاحب سرمایه (مالک) است و مالک باید اجرت المثل کاری را که عمل انجام داده است به او بپردازد.

منابع برای مطالعه

- ۱- آیت‌الله مشکینی، علی؛ مصطلحات الفقه، الهادی، دفتر نشر الهادی، ۱۳۷۷ هـ ش، اول، ص ۴۹۶
- ۲- طباطبایی یزدی، سید محمد کاظم؛ العروة الوثقی، قم، مؤسسة النشر الاسلامی، ۱۴۲۰ هـ ق، اول، ج ۵، صفحه، ۱۵۶ و ۱۵۰ تا ۱۴۷ و ۲۳۲ و ۱۹۹
- ۳- امام خمینی، روح الله؛ تحریر الوسیله، قم، مؤسسة النشر الاسلامی، ۱۴۲۰ هـ ق، هشتم، ج ۱، صفحه، ۵۶۷ و ۵۶۱ و ۵۵۹ و ۵۵۸
- ۴- الحسینی الشیرازی، سید محمد؛ الفقه (کتب المضاربه)، قم، مطبعة سید الشهداء (ع)، صفحه، ۵ و ۶ و ۷ و ۸
- ۵- توضیح المسائل مراجع، سید محمد حسن بنی هاشمی خمینی، چاپخانه دفتر انتشارات اسلامی، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، پنجم، ج ۲، ۲۶۳

منبع

[سایت پژوه](#)

رده‌های این صفحه: [عقود اسلامی](#) | [فقه](#) | [مضاربه](#) | [معاملات](#)